

HONDERD JAAR TERUG IN DE BINNENSTAD

In deze rubriek gaan we terug in de tijd. In de komende afleveringen van onze maandelijkse BODE zullen krantenartikelen verschijnen die betrekking hebben op de Binnenstad (van Amsterdam). Deze zijn, na spellingsaanpassingen, letterlijk overgenomen uit de dagbladen die in het jaar 1926 werden uitgegeven.

Verkeers-idylle

De Volkskrant, 19-02-26

Uit de Leidsestraat komen slierten auto's en fietsen het Leidseplein oprijden, vaart minderend bij het naderen van de grote heerser van het Leidseplein, de verkeersagent. Ieder gehoorzaamt zijn wenken, behalve één, een fietser, die de heerser trotseert en voorbijsnelt.

De branie heeft er maling aan. De agent waarschuwt, roept, roept nogmaals, maar de branie grijnst en slaat lachende de Marnixstraat in.

Nog eenmaal roept de agent, dan, ziende dat de snoodaard hem ontgaat, verlaat hij zijn stopbord, springt op het voorbalkon van een juist passerende tram en gaat de vluchteling achterop.

De wagenbestuurder, die alles gezien heeft, schijnbaar volbloed sportman, zet onmiddellijk de motor op de hoogste versnelling en de spannende achtervolging begint. Voorbij de Leidsegracht heeft men de vluchteling achterhaald. Het voorbalkon grijnst. Nu geen pardon meer en mee naar het bureau.

Intussen staat het rood-witte stopbord eenzaam en verlaten in de woestijn van asfalt en houdt het verkeer tegen. Tot uit het publiek een heer, wit gehandschoend en met modieuze grijze slobkousjes, naar het bord stapt en thans het verkeer gaat regelen. Keurig in de puntjes. Zelfs een motorrijder, die van de Weteringschans afkomend langs Hirsch wil gaan, wordt beduid door het plantsoen te rijden. En steeds staat daar tot grote verbazing van alle weggebruikers een nieuwe regelaar van het verkeer met het bord te manipuleren, doch thans een burger. Zelfs fietsende agenten gehoorzamen en taxiënde wethouders. Tot op de hoek van de Marnixstraat de verkeersagent met zijn overtreder op weg naar het bureau verschijnt en men begrijpt.

De heer wordt dan door een ander agent afgelost, die gaat nu een poosje draaien en ieder gaat weder zijns weegs. Ook de verkeersmeneer, een bekend consul van den ANWB, onze grote Toeristenbond.

Gemoedsbezwaren

Algemeen Handelsblad, 22-04-26

Of we er nu lang of kort over spreken verandert niets aan de zaak: het paard wou niet voort. Het stond dinsdagmiddag in de Reguliersbreestraat voor een vrijwel ledige wagen en verkoos ondanks vermaningen, vriendelijk toespreken, trekken aan toom en hoofdstel, niet vooruit te gaan. Een jongeman kwam met een handjevol klontjes aandragen. Geeft niets, zei de jonge voerman, vele Regulieren hadden 't al met klontjes geprobeerd. Bles at de versnapering op, dankte met een vriendelijke blik uit zijn goedgepaardenogen, maar hij volhardde in staan blijven. "Hai mot gesmeerd worden" zei een geinige slagersjongen en klopte het paard op de hals, maar Bles bleef staan. Een heer komt ook met klontjes naar het paard toe, houdt een fluisterende toespraak tot het dier en pakt hem bij het hoofdstel: Bles blijft staan. Zijn oren staan netjes rechtop, geen zweem van de oren naar achteren gooien, geen spoor van baldadigheid. Gemoedelijk, maar volhardend weigert hij vooruit te gaan.

De jonge voerman is de wanhoop nabij.

"Als ik maar durfde, dan kreeg ik hem wel vooruit".

"Hoe dan?" vraagt een omstander.

"Ik sloeg hem de benen kapot".

"Nee, dat is geen werk," is de algemene mening. En de jongen gevoelt dat wel en durft niet, waaruit blijkt hoe de publieke opinie op zichzelf al vóórkomend werkt tegen dierenmishandeling.

Maar toch is de aangroeiende menigte eens, dat het paard vooruit moet.

Op voorstel van een jongeman wordt besloten, dat de voerman het dier bij de teugel zal vasthouden en voorttrekken, terwijl anderen de wagen voortduwen tegen het achterste van het paard.

Dat gaat te ver, vindt Bles en nu schopt hij achteruit. Niet naar mensen, o, helemaal niet, het is een humaan paard, maar tegen de wagen. Wat men ook probeert: het paard heeft panne, geestelijke panne wel te verstaan, en het gaat niet vooruit.

Iedereen zint op een uitvinding. Men ziet aan een gymnasiast dat hij op het punt staat voor te stellen het paard tot consul te benoemen, net als keizer Caligula eertijds deed. Van tijd tot tijd klopt iemand Bles op de hals, vermaant hem vriendelijk: Bles blijft staan.

Maar dan komt iemand op het denkbeeld: "*umgekehrt ist auch was wert*". Het paard staat nu met het hoofd naar het Rembrandtplein, laten wij het omkeren, stelt hij voor.

En zo geschiedt het. Bles laat zich vrijwillig omwenden en zonder enig spoor van verzet trekt bij de wagen voort. Zijn gemoedsbezwaren tegen werken zijn vervallen. Wie zal zeggen waarom hij niet naar het Rembrandtplein verkoos te gaan? Heeft het dier daar misschien een onaangename herinnering aan?

Het eeuwfeest van L. Dake en Zoon

Een der bekendste Amsterdamse winkelzaken viert zaterdag 15 mei a.s. haar eeuwfeest.

Het is de firma L. Dake en Zoon, in huishoudelijke artikelen. De oprichter van deze zaak was Gerrit Dake, een Amsterdamse weesjongen, die door de vader van het Burgerweeshuis in de leer werd gedaan bij een koperslager. In 1826 begon hij een eigen zaak in de hoofdstad. Hij was niet alleen een ondernemend en ijverig man, zoals wel blijkt uit het feit, dat hij omstreeks 1840 reeds drie huizen aan de Noordermarkt bezat en voor zijn zaak gebruikte, maar hij moet ook kordaat en moedig zijn geweest, want de overlevering wil dat hij eens de later beroemd geworden Van Speijck uit de Prinsengracht redde.

Dake werd een zeer bekend maker van strijkijzers. Zijn zoon Leonard, toen 15 jaar oud, bleek grote koopmansgaven te bezitten, die hem in staat stelden na de dood van zijn moeder, in 1851, de zaken zelfstandig onder de firma L. Dake tot steeds grotere bloei te brengen.

Interieur van het winkelpand van de firma L. Dake & Zoon in huishoudelijke artikelen, Damrak 29-30

Omstreeks 1877 begon de heer A. G. Dake, de oudste zoon, de zaak. Op 1 maart werd hij firmant.

De naam werd veranderd in L. Dake en Zoon, zoals deze thans nog luidt.

In 1886 werd op het Damrak een tweede zaak geopend. De zaken namen hand over hand toe in bloei.

Toen L. Dake in 1885 stierf werd hij opgevolgd door zijn zoon, die een nieuwigheid "poetspommade" op de markt bracht, waarvan hij de alleenverkoop voor Nederland verwierf. Later werd de fabricage van de poetspommade van Berlijn naar Dake's Chemische fabriek in de Haarlemmer Houttuinen overgebracht.

In 1892 werd in de Kalverstraat een filiaal begonnen, waarvan de tegenwoordige medewerker H. E. Engberts, de leiding had.

In 1895 werd bij het hoofdmagazijn het naastgelegen perceel bijgetrokken en enige jaren later ontving de firma de benoeming tot Hofleverancier van H. M. de Koningin-Moeder.

In 1907 werd de zaak aan het Damrak verbouwd en thans is ze het hoogste winkelhuis van Amsterdam.

De heer Dake overleed in 1917, na 36 jaar aan het hoofd van de zaak te hebben gestaan.